

Критерії оцінювання результатів навчання з предмету «Громадянська освіта»

Рівень освітньої діяльності		Конкретизований очікувальний результат (Характеристика навчальної діяльності)	Самооцінка учня (Характеристика результатів навчання)
Тема 1. «Особистість та її ідентичність»			
Початковий	1	Здобувач освіти розрізняє об'єкти вивчення. На рівні «так-ні» усно відтворює кілька термінів (ідентичність, соціалізація, самовизначення, самореалізація, особиста гідність, совість, сім'я, субкультура), вибирає правильний варіант відповіді із двох запропонованих	я знаю, яку тему вивчають та можу відтворити елементарну частину навчального матеріалу
	2	Здобувач освіти відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення. Одним простим реченням передає зміст частини теми, знаходить відповідь на закрите запитання в тексті підручника.	можу відтворити незначну частину навчального матеріалу, маю чіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Здобувач освіти відтворює частину навчального матеріалу з допомогою вчителя дає елементарні відповіді (знає основоположні теорії та факти, вдало підбирає приклади).	відтворюю частину навчального матеріалу, з допомогою вчителя виконую прості завдання
Середній	4	Здобувач освіти з допомогою вчителя репродуктивно відтворює частину навчального матеріалу теми одним-двома простими реченнями (розуміє значення сім'ї для людини і для суспільства; визначає природу молодіжних субкультур), формулює визначення соціального (економічного, політичного) поняття.	я можу за зразком виконати завдання: відтворити частину історичного матеріалу, дати визначення деяким історичним поняттям з теми, озвучити 1-2 основні дати з теми та показати на карті 1-2 історико-географічні об'єкти
	5	Здобувач освіти може відтворити основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять (ідентичність, соціалізація, самовизначення, самореалізація, особиста гідність, совість, сім'я, субкультура), сформулювати суть соціального (економічного, політичного) поняття	можу за зразком відтворити основний матеріал, з помилками та неточностями дати визначення історичним поняттям та використовувати карту як джерело інформації згідно теми.
	6	Здобувач освіти виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його (її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком. Здобувач освіти у цілому відтворює частину навчального матеріалу теми, у цілому правильно використовує окремі терміни (ідентичність, соціалізація, самовизначення, самореалізація, особиста гідність, совість, сім'я, субкультура), аналізує прості життєві ситуації (окреслює власні життєві пріоритети), розв'язує тестові завдання першого рівня; може користуватися за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка) окремими положеннями нормативних актів	знаю і розумію основні положення навчального матеріалу, вмію застосовувати знання при виконанні завдань за зразком

Достатній	7	Здобувач освіти правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти з теми, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок (формулює і висловлює власну думку щодо особистої гідності, необхідності автономії особистості, ролі сім'ї у процесі формування людини та громадянина; відстоює ідею здорового способу життя, підкріплюючи її через виконання власних навичок поведінки у повсякденному житті).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: я правильно відтворюю навчальний матеріал, вмію наводити окремі власні приклади, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання
	8	Здобувач освіти застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між соціальними (політичними, економічними) явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність (вільно оперує основними поняттями; використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; демонструє здатність самостійно підбирати необхідну інформацію до уроку; формулює і висловлює власну думку щодо особистої гідності, необхідності автономії особистості, ролі сім'ї у процесі формування людини та громадянина; відстоює власну позицію, використовуючи інформацію з різних галузей знань; ідею здорового способу життя, підкріплюючи її через виконання власних навичок поведінки у повсякденному житті). Відповідь логічна, хоча і має неточності	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: застосовую вивчений матеріал в стандартних та нестандартних ситуаціях, намагаюся аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, роблю висновки, планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності)
	9	Здобувач освіти добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у ході дискусії (діалогу), уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією (вільно оперує основними поняттями; використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; демонструє здатність самостійно підбирати необхідну інформацію до уроку; формулює і висловлює власну думку щодо особистої гідності, необхідності автономії особистості, ролі сім'ї у процесі формування людини та громадянина; відстоює власну позицію, використовуючи інформацію з різних галузей знань; ідею здорового способу життя, підкріплюючи її через виконання власних навичок поведінки у повсякденному житті; демонструє навички критичного мислення стосовно себе та інших; вміє окреслити власні життєві пріоритети; критично аналізує власні реальні можливості, умови середовища для успішної самореалізації; вплив субкультур на молодь)	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: добре володію вивченим матеріалом. умію аналізувати й систематизувати інформацію, використовую докази із самостійною і правильною аргументацією; використовую інформацію з кількох джерел; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; порівнюю інформацію з кількох джерел; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); можу аналізувати та порівнювати об'єкти вивчення; визначаю окремі труднощі, що виникають у процесі власної навчальної пізнавальної діяльності й можливі шляхи їх подолання
Високий	10	Здобувач освіти має повні, глибокі знання за вивченою темою, здатний(а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення. Висновок лише частково відповідає тезі або лише частково пов'язаний з аргументами та прикладами (усвідомлює цінність людського життя, свою ідентичність, поважає ідентичність інших, важливість процесу соціалізації людини в суспільстві, необхідність збереження власної автономії та індивідуальності як важливої умови самореалізації	маю повні глибокі знання, використовую їх у практичній діяльності, роблю висновки, узагальнення; планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю запитання на з'ясування причинно-наслідкових зв'язків;

		особистості та формування різноманітного світу; визнає цінність особистої гідності людини; поважає інститут сім'ї)	використовую інформацію з різних джерел; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; висловлюю й логічно обґрунтовую власну думку, наводять приклади на її підтвердження
11		Здобувач освіти має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми (вільно оперує основними поняттями; використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; демонструє здатність самостійно підбирати необхідну інформацію до уроку; формулює і висловлює власну думку щодо особистої гідності, необхідності автономії особистості, ролі сім'ї у процесі формування людини та громадянина; відстоює власну позицію, використовуючи інформацію з різних галузей знань; ідею здорового способу життя, підкріплюючи її через виконання власних навичок поведінки у повсякденному житті; демонструє навички критичного мислення стосовно себе та інших; вміє окреслити власні життєві пріоритети; критично аналізує власні реальні можливості, умови середовища для успішної самореалізації; вплив субкультур на молодь; усвідомлює цінність людського життя, свою ідентичність, поважає ідентичність інших, важливість процесу соціалізації людини в суспільстві, необхідність збереження власної автономії та індивідуальності як важливої умови самореалізації особистості та формування різноманітного світу; визнає цінність особистої гідності людини; поважає інститут сім'ї).	маю гнучкі знання, аргументовано використовую їх у різних ситуаціях, знаходжу та аналізую інформацію, вмію розв'язувати проблеми; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; аналізую й порівнюю інформацію з різних джерел; критично оцінюю надійність джерела й достовірність інформації; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; творчо презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
12		Здобувач освіти має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальної програми, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення. Виявляє ґрунтовні знання, висловлює власну позицію й переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела інформації, зокрема наочні, уміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання й уміння у	маю системні, міцні знання, усвідомлено використовую їх у стандартних та нестандартних ситуаціях, умію самостійно аналізувати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися різними джерелами інформації, приймати рішення; застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або

		практичній діяльності (участь у дискусіях, засіданнях «круглих столів» тощо); може самостійно вирішувати практичні задачі.	розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
Техніки формувального оцінювання для надання зворотного зв'язку при вивченні теми: • письмові та усні коментарі • Google-тести з коментарями • метод «Вимірювання температури» • метод «Сендвіч»: комплімент – рекомендація – комплімент • метод «Три чернетки» (взаємооцінювання) • метод «2 зірки і побажання» (взаємооцінювання) • метод «Конференція 1 на 1» • спостереження • опитувальники-блискавки • самооцінювання (дати дитині критерії, ключ, модельну відповідь) СЛОВЕСНЕ ОЦІНЮВАННЯ 1. <u>Якщо здобувач освіти відповів правильно:</u> підкреслюємо, що саме у відповіді було найбільш вдалим: «вичерпно описано», «зв'язно, аргументовано викладено...» 2. <u>Якщо здобувач освіти відповів з помилками:</u> • спочатку вказуємо, що сказано учнем правильно • потім вказуємо, де були неточності, використовуючи такі вислови: • «тут ... було не зовсім точно», «уточни», «спробуй ще раз», «згадай», «як це можна сказати по-іншому», «ти так вважаєш, а як думають інші» • ставимо уточнювальні питання: • «Як?», «Яким способом?» • не поспішаємо підказувати, даємо учневі час подумати • пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: кажемо, яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути про ... 3. <u>Якщо здобувач освіти відповів неправильно:</u> • кажемо «ти був на правильному шляху, коли...», «ти міркував у правильному напрямку, коли», «ти так вважаєш, а як думають інші»			

• пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути...
Інструменти формуального оцінювання, що можуть використовуватися при вивченні теми:

Рівень освітньої діяльності		Конкретизований очікувальний результат (Характеристика навчальної діяльності)	Самооцінка учня (Характеристика результатів навчання)
Тема 2. «Права і свободи людини.»			
Початковий	1	Здобувач освіти розрізняє об'єкти вивчення. На рівні «так-ні» усно відтворює кілька термінів (людська гідність, свобода, гуманізм, права і свободи людини, права дитини, рівність, рівноправність, справедливість, солідарність, верховенство права, відповідальність, порушення прав людини, міжнародні стандарти захисту прав людини, механізми захисту прав людини і прав дитини, збройний конфлікт, міжнародне гуманітарне право), вибирає правильний варіант відповіді із двох запропонованих	я знаю, яку тему вивчають та можу відтворити елементарну частину навчального матеріалу
	2	Здобувач освіти відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення. Одним простим реченням передає зміст частини теми (природа прав людини), знаходить відповідь на закрите запитання в тексті підручника.	можу відтворити незначну частину навчального матеріалу, маю чіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Здобувач освіти відтворює частину навчального матеріалу з допомогою вчителя дає елементарні відповіді (розрізняє права людини та права й обов'язки громадянина, сфери застосування права прав людини і міжнародного гуманітарного права).	відтворюю частину навчального матеріалу, з допомогою вчителя виконую прості завдання
Середній	4	Здобувач освіти з допомогою вчителя репродуктивно відтворює частину навчального матеріалу теми одним-двома простими реченнями (пояснює природу прав людини; розглядає права людини крізь призму відносин «людина – держава»; розрізняє права людини та права й обов'язки громадянина, сфери застосування права прав людини і міжнародного гуманітарного права; називає невідчужувані права людини та права дитини; знає, що таке порушення прав людини, наводить приклади національних та міжнародних механізмів захисту прав людини), формулює визначення соціального (економічного, політичного) поняття.	я можу за зразком виконати завдання: відтворити частину історичного матеріалу, дати визначення деяким історичним поняттям з теми, озвучити 1-2 основні дати з теми та показати на карті 1-2 історико-географічні об'єкти
	5	Здобувач освіти може відтворити основний навчальний матеріал (знає, що таке порушення прав людини, наводить приклади національних та міжнародних механізмів захисту прав людини; володіє інформацією про порядок звернень щодо захисту прав людини до національних і міжнародних органів та організацій), здатний з помилками й неточностями дати визначення понять (ідентичність, соціалізація, самовизначення, самореалізація, особиста гідність, совість, сім'я, субкультура), сформулювати суть соціального (економічного, політичного) поняття	можу за зразком відтворити основний матеріал, з помилками та неточностями дати визначення історичним поняттям та використовувати карту як джерело інформації згідно теми.
	6	Здобувач освіти виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його (її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком. Здобувач освіти у цілому відтворює частину навчального матеріалу теми (визначає роль прав людини в особистому житті, житті суспільства та інших людей, роль держави та державних інституцій щодо захисту прав людини та прав дитини; пояснює умови, сутність та особливості застосування МГП, кваліфікацію міжнародного збройного конфлікту на	знаю і розумію основні положення навчального матеріалу, вмію застосовувати знання при виконанні завдань за зразком

		території України; розуміє як працює система захисту прав людини / дитини.), у цілому правильно використовує окремі терміни (ідентичність, соціалізація, самовизначення, самореалізація, особиста гідність, совість, сім'я, субкультура), аналізує прості життєві ситуації (окреслює власні життєві пріоритети), розв'язує тестові завдання першого рівня; може користуватися за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка) окремими положеннями нормативних актів	
Достатній	7	Здобувач освіти правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти з теми, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок (формулює і висловлює власну думку щодо особистої гідності, необхідності автономії особистості, ролі сім'ї у процесі формування людини та громадянина; відстоює ідею здорового способу життя, підкріплюючи її через виконання власних навичок поведінки у повсякденному житті).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: я правильно відтворюю навчальний матеріал, вмію наводити окремі власні приклади, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання
	8	Здобувач освіти застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між соціальними (політичними, економічними) явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність (вільно оперує основними поняттями; використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; демонструє здатність самостійно підбирати необхідну інформацію до уроку; формулює і висловлює власну думку щодо двох поняття - «особиста гідність» та «людська гідність», особистих прав та прав інших людей, порушення прав людини; знаходити відповідну інформацію, критично оцінювати факти, остерігатись упереджень та необ'єктивності, приймати рішення на основі мотивованих суджень, розпізнає порушення прав людини; знаходить відповідну інформацію, критично оцінює факти, приймає рішення на основі мотивованих суджень; бере участь та вміє організовувати соціальні групи). Відповідь логічна, хоча і має неточності	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: застосовую вивчений матеріал в стандартних та нестандартних ситуаціях, намагаюся аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, роблю висновки, планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності)
	9	Здобувач освіти добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у ході дискусії (діалогу), уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією (вільно оперує основними поняттями; використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; демонструє здатність самостійно підбирати необхідну інформацію до уроку; формулює і висловлює власну думку щодо двох поняття - «особиста гідність» та «людська гідність», особистих прав та прав інших людей, порушення прав людини; знаходити відповідну інформацію, критично оцінювати факти, остерігатись упереджень та необ'єктивності, приймати рішення на основі мотивованих суджень, розпізнає порушення прав людини; знаходить відповідну інформацію, критично оцінює факти, приймає рішення на основі мотивованих суджень; бере участь та вміє організовувати соціальні групи; визначає шляхи можливих дій у разі проблемної ситуації, пов'язаної з порушенням прав людини, роль держави та державних інституцій щодо захисту прав людини та прав дитини, шляхи	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: добре володію вивченим матеріалом. умію аналізувати й систематизувати інформацію, використовую докази із самостійною і правильною аргументацією; використовую інформацію з кількох джерел; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; порівнюю інформацію з кількох джерел; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); можу аналізувати та порівнювати об'єкти вивчення; визначаю окремі труднощі, що виникають у процесі власної навчально

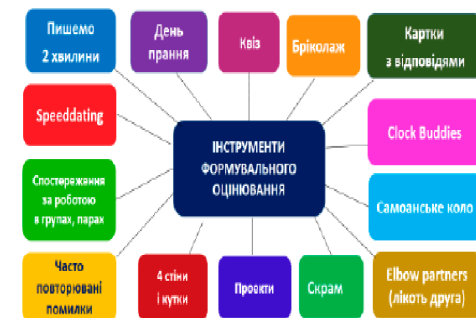
		можливих дій у разі проблемної ситуації; аргументовано презентує власну думку щодо реалізації прав людини в Україні, пов'язаної з порушенням прав; розуміє як працює система захисту прав людини/дитини; добирає з різних джерел додаткову інформацію щодо функціонування міжнародних та європейських механізмів захисту прав людини; оцінює перспективи й основні загрози розвитку прав людини у майбутньому.)	пізнавальної діяльності й можливі шляхи їх подолання
Високий	10	Здобувач освіти має повні, глибокі знання за вивченою темою (демонструє почуття людської гідності, самоповаги та поваги до інших, незалежно від соціальних, культурних, мовних, релігійних та інших відмінностей, бажання працювати на користь ідеалів фундаментальних прав людини, рівності та поваги до відмінностей), здатний(а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення. Висновок лише частково відповідає тезі або лише частково пов'язаний з аргументами та прикладами.	маю повні глибокі знання, використовую їх у практичній діяльності, роблю висновки, узагальнення; планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю запитання на з'ясування причинно-наслідкових зв'язків; використовую інформацію з різних джерел; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; висловлюю й логічно обґрунтовую власну думку, наводить приклади на її підтвердження
	11	Здобувач освіти має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми (вільно оперує основними поняттями; використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; демонструє здатність самостійно підбирати необхідну інформацію до уроку; формулює і висловлює власну думку щодо розуміння почуття людської гідності, самоповаги та поваги до інших, незалежно від соціальних, культурних, мовних, релігійних та інших відмінностей, бажання працювати на користь ідеалів фундаментальних прав людини, рівності та поваги до відмінностей; пояснює важливість захисту прав людини у мирний час і в період збройних конфліктів; усвідомлює та демонструє відповідальність за свої дії, прагнення особистого розвитку та соціальних змін; проявляє стійке негативне ставлення до фактів дискримінації, зневаження людської гідності та зазіхань на права людини, співчуття та солідарності з іншими, прагнення підтримувати тих, чий права людини знаходяться під загрозою).	маю гнучкі знання, аргументовано використовую їх у різних ситуаціях, знаходжу та аналізую інформацію, вмію розв'язувати проблеми; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; аналізую й порівнюю інформацію з різних джерел; критично оцінюю надійність джерела й достовірність інформації; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; творчо презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно

			виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
	12	Здобувач освіти має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальної програми, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення. Виявляє ґрунтовні знання, висловлює власну позицію й переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела інформації, зокрема наочні, уміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання й уміння у практичній діяльності (участь у дискусіях, засіданнях «круглих столів» тощо); може самостійно вирішувати практичні задачі.	маю системні, міцні знання, усвідомлено використовую їх у стандартних та нестандартних ситуаціях, умію самостійно аналізувати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися різними джерелами інформації, приймати рішення; застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
Техніки формувального оцінювання для надання зворотного зв'язку при вивченні теми: • письмові та усні коментарі • Google-тести з коментарями • метод «Вимірювання температури» • метод «Сендвіч»: комплімент – рекомендація – комплімент • метод «Три чернетки» (взаємооцінювання) • метод «2 зірки і побажання» (взаємооцінювання) • метод «Конференція 1 на 1» • спостереження • опитувальники-блискавки • самооцінювання (дати дитині критерії, ключ, модельну відповідь)			

СЛОВЕСНЕ ОЦІНЮВАННЯ

1. Якщо здобувач освіти відповів правильно:
підкреслюємо, що саме у відповіді було найбільш вдалим: «вичерпно описано», «зв'язно, аргументовано викладено...»
2. Якщо здобувач освіти відповів з помилками:
  - спочатку вказуємо, що сказано учнем правильно
  - потім вказуємо, де були неточності, використовуючи такі вислови:
    - «тут ... було не зовсім точно», «уточни», «спробуй ще раз», «згадай», «як це можна сказати по-іншому», «ти так вважаєш, а як думають інші»
  - ставимо уточнювальні питання:
    - «Як?», «Яким способом?»
  - не поспішаємо підказувати, даємо учневі час подумати
  - пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: кажемо, яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути про ...
3. Якщо здобувач освіти відповів неправильно:
  - кажемо «ти був на правильному шляху, коли...», «ти міркував у правильному напрямку, коли», «ти так вважаєш, а як думають інші»
  - пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути...

Інструменти формульовального оцінювання, що можуть використовуватися при вивченні теми:

Рівень освітньої діяльності		Конкретизований очікувальний результат (Характеристика навчальної діяльності)	Самооцінка учня (Характеристика результатів навчання)
Тема 3. «Людина в соціокультурному просторі».			
Початковий	1	Здобувач освіти розрізняє об'єкти вивчення. На рівні «так-ні» усно відтворює кілька термінів (суспільство, соціум, соціальна стратифікація, полікультурне суспільство, суспільна відповідальність, солідарність, стереотипи, упередження, дискримінація, конфлікти, толерантність; переговори, медіація, консенсус, компроміс), вибирає правильний варіант відповіді із двох запропонованих	я знаю, яку тему вивчають та можу відтворити елементарну частину навчального матеріалу
	2	Здобувач освіти відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення. Одним простим реченням передає зміст частини теми (описує соціальну структуру суспільства та соціальні інститути), знаходить відповідь на закрите запитання в тексті підручника.	можу відтворити незначну частину навчального матеріалу, маю чіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Здобувач освіти відтворює частину навчального матеріалу з допомогою вчителя дає елементарні відповіді (визначає причини виникнення стереотипів, їхній вплив на життя у багатоманітному суспільстві, причини зародження конфліктів).	відтворюю частину навчального матеріалу, з допомогою вчителя виконую прості завдання
Середній	4	Здобувач освіти з допомогою вчителя репродуктивно відтворює частину навчального матеріалу теми одним-двома простими реченнями (описує соціальну структуру суспільства та соціальні інститути; визначає причини виникнення стереотипів, їхній вплив на життя у багатоманітному суспільстві, причини зародження конфліктів; називає фази перебігу конфлікту, основні принципи діалогу між соціальними групами в полікультурному суспільстві: принцип соціальної рівності та справедливості, принцип згуртованості, принцип соціального партнерства), формулює визначення соціального (економічного, політичного) поняття.	я можу за зразком виконати завдання: відтворити частину історичного матеріалу, дати визначення деяким історичним поняттям з теми, озвучити 1-2 основні дати з теми та показати на карті 1-2 історико-географічні об'єкти
	5	Здобувач освіти може відтворити основний навчальний матеріал (описує соціальну структуру суспільства та соціальні інститути; визначає причини виникнення стереотипів, їхній вплив на життя у багатоманітному суспільстві, причини зародження конфліктів; називає фази перебігу конфлікту, основні принципи діалогу між соціальними групами в полікультурному суспільстві: принцип соціальної рівності та справедливості, принцип згуртованості, принцип соціального партнерства; розуміє причини виникнення збройних конфліктів), здатний з помилками й неточностями дати визначення понять (ідентичність, соціалізація, самовизначення, самореалізація, особиста гідність, совість, сім'я, субкультура), сформулювати суть соціального (економічного, політичного) поняття	можу за зразком відтворити основний матеріал, з помилками та неточностями дати визначення історичним поняттям та використовувати карту як джерело інформації згідно теми.
	6	Здобувач освіти виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його (її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком. Здобувач освіти у цілому відтворює частину навчального матеріалу теми	знаю і розумію основні положення навчального матеріалу, вмію застосовувати знання при виконанні завдань за зразком

		(описує соціальну структуру суспільства та соціальні інститути; визначає причини виникнення стереотипів, їхній вплив на життя у багатоманітному суспільстві, причини зародження конфліктів; називає фази перебігу конфлікту, основні принципи діалогу між соціальними групами в полікультурному суспільстві: принцип соціальної рівності та справедливості, принцип згуртованості, принцип соціального партнерства; розуміє причини виникнення збройних конфліктів; пояснює, що таке соціальні цінності та яку роль в житті суспільства відіграє соціальна відповідальність, що таке гендерна рівність та в чому полягає її значення; характеризує соціальні норми.), аналізує прості життєві ситуації (окреслює власні життєві пріоритети), розв'язує тестові завдання першого рівня; може користуватися за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка) окремими положеннями нормативних актів	
Достатній	7	Здобувач освіти правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти з теми, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок (графічно зображує структуру сучасного суспільства; порівнює міжнародні та національні засоби захисту від дискримінації; наводить приклади дискримінації та ксенофобії; характеризує види конфліктів).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: я правильно відтворюю навчальний матеріал, вмію наводити окремі власні приклади, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання
	8	Здобувач освіти застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між соціальними (політичними, економічними) явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність (вільно оперує основними поняттями; використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; демонструє здатність самостійно підбирати необхідну інформацію до уроку; формулює і висловлює власну думку щодо стану людини та суспільства під час розгортання конфлікту; добирає способи виходу із конфліктних ситуацій; демонструє навички виходу із конфліктних ситуацій на різних рівнях, навички ефективної комунікації та ненасильницького розв'язання соціальних конфліктів; розрізняє види соціальної відповідальності, види стереотипів та конфліктів. Відповідь логічна, хоча і має неточності	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: застосовую вивчений матеріал в стандартних та нестандартних ситуаціях, намагаюся аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, роблю висновки, планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності)
	9	Здобувач освіти добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у ході дискусії (діалогу), уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією (вільно оперує основними поняттями; використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; демонструє здатність самостійно підбирати необхідну інформацію до уроку; формулює і висловлює власну думку щодо стану людини та суспільства під час розгортання конфлікту; добирає способи виходу із конфліктних ситуацій; демонструє навички виходу із конфліктних ситуацій на різних рівнях, навички ефективної комунікації та ненасильницького розв'язання соціальних конфліктів; розрізняє види соціальної відповідальності, види стереотипів та конфліктів; вчиться вести переговори, досягати компромісу та консенсусу засобами діалогу через	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: добре володію вивченим матеріалом. умію аналізувати й систематизувати інформацію, використовую докази із самостійною і правильною аргументацією; використовую інформацію з кількох джерел; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; порівнюю інформацію з кількох джерел; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); можу аналізувати та

		критичне дослідження ситуації конфлікту; проявляє медіаторські вміння, пропонує шляхи розв'язання конфліктів; встановлює прогнозовані наслідки збройних конфліктів; вміє протистояти проявам расизму; виявляє емпатію.	порівнювати об'єкти вивчення; визначаю окремі труднощі, що виникають у процесі власної навчально пізнавальної діяльності й можливі шляхи їх подолання
Високий	10	Здобувач освіти має повні, глибокі знання за вивченою темою (визнає цінність культурного багатоманіття; усвідомлює необхідність поваги та толерантного ставлення до культурних відмінностей), здатний(а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення. Висновок лише частково відповідає тезі або лише частково пов'язаний з аргументами та прикладами.	маю повні глибокі знання, використовую їх у практичній діяльності, роблю висновки, узагальнення; планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю запитання на з'ясування причинно-наслідкових зв'язків; використовую інформацію з різних джерел; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; висловлюю й логічно обґрунтовую власну думку, наводить приклади на її підтвердження
	11	Здобувач освіти має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми (вільно оперує основними поняттями; використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; демонструє здатність самостійно підбирати необхідну інформацію до уроку; формулює і висловлює власну думку щодо цінності культурного багатоманіття; усвідомлює необхідність поваги та толерантного ставлення до культурних відмінностей; проявляє відкритість до міжкультурного діалогу; обґрунтовує твердження про те, що подолати більшість проблем багатокультурного суспільства можливо тільки завдяки спільним зусиллям людини, держави, міжнародної спільноти.	маю гнучкі знання, аргументовано використовую їх у різних ситуаціях, знаходжу та аналізую інформацію, вмію розв'язувати проблеми; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; аналізую й порівнюю інформацію з різних джерел; критично оцінюю надійність джерела й достовірність інформації; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; творчо презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що

			виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
	12	Здобувач освіти має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальної програми, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення. Виявляє ґрунтовні знання, висловлює власну позицію й переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела інформації, зокрема наочні, уміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання й уміння у практичній діяльності (участь у дискусіях, засіданнях «круглих столів» тощо); може самостійно вирішувати практичні задачі.	маю системні, міцні знання, усвідомлено використовую їх у стандартних та нестандартних ситуаціях, умію самостійно аналізувати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися різними джерелами інформації, приймати рішення; застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуюю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
Техніки формувального оцінювання для надання зворотного зв'язку при вивченні теми: • письмові та усні коментарі • Google-тести з коментарями • метод «Вимірювання температури» • метод «Сендвіч»: комплімент – рекомендація – комплімент • метод «Три чернетки» (взаємооцінювання) • метод «2 зірки і побажання» (взаємооцінювання) • метод «Конференція 1 на 1» • спостереження • опитувальники-блискавки • самооцінювання (дати дитині критерії, ключ, модельну відповідь)			

СЛОВЕСНЕ ОЦІНЮВАННЯ

1. Якщо здобувач освіти відповів правильно:
підкреслюємо, що саме у відповіді було найбільш вдалим: «вичерпно описано», «зв'язно, аргументовано викладено...»
2. Якщо здобувач освіти відповів з помилками:
  - спочатку вказуємо, що сказано учнем правильно
  - потім вказуємо, де були неточності, використовуючи такі вислови:
    - «тут ... було не зовсім точно», «уточни», «спробуй ще раз», «згадай», «як це можна сказати по-іншому», «ти так вважаєш, а як думають інші»
  - ставимо уточнювальні питання:
    - «Як?», «Яким способом?»
  - не поспішаємо підказувати, даємо учневі час подумати
  - пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: кажемо, яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути про ...
3. Якщо здобувач освіти відповів неправильно:
  - кажемо «ти був на правильному шляху, коли...», «ти міркував у правильному напрямку, коли», «ти так вважаєш, а як думають інші»
  - пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути...

Інструменти формульовального оцінювання, що можуть використовуватися при вивченні теми:

Рівень освітньої діяльності		Конкретизований очікувальний результат (Характеристика навчальної діяльності)	Самооцінка учня (Характеристика результатів навчання)
Тема 4. «Демократичне суспільство та його цінності».			
Початковий	1	Здобувач освіти розрізняє об'єкти вивчення. На рівні «так-ні» усно відтворює кілька термінів (демократія, демократичні процедури, плюралізм, врядування, громадянське суспільство, громада, адвокація, волонтерство. солідарність, соціальна згуртованість, соціальний капітал, влада, державна влада, соціальна активність, пряма та представницька демократія, вибори, мажоритарна, пропорційна, змішана виборча система, принципи виборчого права, референдум; права і обов'язки учнів, учнівське самоврядування, дитяча організація, лідерство, ініціатива), вибирає правильний варіант відповіді із двох запропонованих	я знаю, яку тему вивчають та можу відтворити елементарну частину навчального матеріалу
	2	Здобувач освіти відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення. Одним простим реченням передає зміст частини теми (розуміє зміст основоположних принципів демократії), знаходить відповідь на закриті запитання в тексті підручника.	можу відтворити незначну частину навчального матеріалу, маю чіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Здобувач освіти відтворює частину навчального матеріалу з допомогою вчителя дає елементарні відповіді (називає та пояснює демократичні цінності).	відтворюю частину навчального матеріалу, з допомогою вчителя виконую прості завдання
Середній	4	Здобувач освіти з допомогою вчителя репродуктивно відтворює частину навчального матеріалу теми одним-двома простими реченнями (називає та пояснює демократичні цінності; нає ознаки демократичного врядування та демократичні процедури, ефективні форми участі вчителів, учнів та батьків у врядуванні школою, права і обов'язки учнів), формулює визначення соціального (економічного, політичного) поняття.	я можу за зразком виконати завдання: відтворити частину історичного матеріалу, дати визначення деяким історичним поняттям з теми, озвучити 1-2 основні дати з теми та показати на карті 1-2 історико-географічні об'єкти
	5	Здобувач освіти може відтворити основний навчальний матеріал (називає та пояснює демократичні цінності; нає ознаки демократичного врядування та демократичні процедури, ефективні форми участі вчителів, учнів та батьків у врядуванні школою, права і обов'язки учнів; розуміє зміст основоположних принципів демократії, значення людського капіталу для розвитку демократичного суспільства, роль учнівського самоврядування у процесі соціалізації та громадянського становлення здобувачів освіти), здатний з помилками й неточностями дати визначення понять (демократія, демократичні процедури, плюралізм, врядування, громадянське суспільство, громада, адвокація, волонтерство. солідарність, соціальна згуртованість, соціальний капітал, влада, державна влада, соціальна активність, пряма та представницька демократія, вибори, мажоритарна, пропорційна, змішана виборча система, принципи виборчого права, референдум; права і обов'язки учнів, учнівське самоврядування, дитяча організація, лідерство, ініціатива), сформулювати суть соціального (економічного, політичного) поняття	можу за зразком відтворити основний матеріал, з помилками та неточностями дати визначення історичним поняттям та використовувати карту як джерело інформації згідно теми.

	6	Здобувач освіти виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його (її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком. Здобувач освіти у цілому відтворює частину навчального матеріалу теми (називає та пояснює демократичні цінності; нає ознаки демократичного врядування та демократичні процедури, ефективні форми участі вчителів, учнів та батьків у врядуванні школою, права і обов'язки учнів; розуміє зміст основоположних принципів демократії, значення людського капіталу для розвитку демократичного суспільства, роль учнівського самоврядування у процесі соціалізації та громадянського становлення здобувачів освіти; пояснює співвідношення громадянського суспільства і правової держави, способи визначення та вирішення проблем місцевої громади за участю громадян; описує основи місцевого самоврядування), аналізує прості життєві ситуації (окреслює власні життєві пріоритети), розв'язує тестові завдання першого рівня; може користуватися за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка) окремими положеннями нормативних актів	знаю і розумію основні положення навчального матеріалу, вмію застосовувати знання при виконанні завдань за зразком
Достатній	7	Здобувач освіти правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти з теми, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок (уміє порівнювати суспільні явища, системи, процедури («безпосередня демократія і представницька демократія»; «мажоритарна і пропорційна виборчі системи»); може розтлумачити головні принципи демократії; визначає форми суспільної активності громадян на рівні місцевої громади, регіону, держави).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: я правильно відтворюю навчальний матеріал, вмію наводити окремі власні приклади, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання
	8	Здобувач освіти застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між соціальними (політичними, економічними) явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність (вільно оперує основними поняттями; використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; демонструє здатність самостійно підбирати необхідну інформацію до уроку; формулює і висловлює власну думку щодо суспільних явищ, системи, процедури («безпосередня демократія і представницька демократія»; «мажоритарна і пропорційна виборчі системи»); може розтлумачити головні принципи демократії; визначає форми суспільної активності громадян на рівні місцевої громади, регіону, держави; оцінює роль громадських організацій, різних форм активності громадян у функціонуванні демократичного суспільства; розвиває здатність взаємодіяти з органами державної влади та місцевого самоврядування; адаптується у шкільну громаду, не втрачаючи особистої автономії.) Відповідь логічна, хоча і має неточності	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: застосовую вивчений матеріал в стандартних та нестандартних ситуаціях, намагаюся аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, роблю висновки, планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності)
	9	Здобувач освіти добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у ході дискусії (діалогу), уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб:

		аргументацією (вільно оперує основними поняттями; використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; демонструє здатність самостійно підбирати необхідну інформацію до уроку; формулює і висловлює власну думку щодо суспільних явищ, системи, процедури («безпосередня демократія і представницька демократія»; «мажоритарна і пропорційна виборчі системи»); може розтлумачити головні принципи демократії; визначає форми суспільної активності громадян на рівні місцевої громади, регіону, держави; оцінює роль громадських організацій, різних форм активності громадян у функціонуванні демократичного суспільства; розвиває здатність взаємодіяти з органами державної влади та місцевого самоврядування; адаптується у шкільну громаду, не втрачаючи особистої автономії; активно демонструє навички участі в учнівському самоврядуванні; вміє налагоджувати партнерські стосунки зі шкільною адміністрацією, вчителями, представниками місцевої громади; бере участь у демократичних процедурах на рівні школи і громади.).	добре володію вивченим матеріалом. умію аналізувати й систематизувати інформацію, використовую докази із самостійною і правильною аргументацією; використовую інформацію з кількох джерел; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; порівнюю інформацію з кількох джерел; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); можу аналізувати та порівнювати об'єкти вивчення; визначаю окремі труднощі, що виникають у процесі власної навчально пізнавальної діяльності й можливі шляхи їх подолання
Високий	10	Здобувач освіти має повні, глибокі знання за вивченою темою (Ідентифікує себе зі шкільною громадою; визначає роль інститутів громадянського суспільства у державі; визнає особистість як найвищу цінність демократії), здатний(а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення. Висновок лише частково відповідає тезі або лише частково пов'язаний з аргументами та прикладами.	маю повні глибокі знання, використовую їх у практичній діяльності, роблю висновки, узагальнення; планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю запитання на з'ясування причинно-наслідкових зв'язків; використовую інформацію з різних джерел; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; висловлюю й логічно обґрунтовую власну думку, наводить приклади на її підтвердження
	11	Здобувач освіти має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми (вільно оперує основними поняттями; використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; демонструє здатність самостійно підбирати необхідну інформацію до уроку; ідентифікує себе зі шкільною громадою; формулює і висловлює власну думку щодо ролі інститутів громадянського суспільства у державі; визнає особистість як найвищу цінність демократії; оцінює значення власної ініціативи в захисті прав і свобод людини; проявляє готовність до дії та співпраці з іншими.	маю гнучкі знання, аргументовано використовую їх у різних ситуаціях, знаходжу та аналізую інформацію, вмію розв'язувати проблеми; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; аналізую й порівнюю інформацію з різних джерел; критично оцінюю надійність джерела й достовірність інформації; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; творчо презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у

			нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
	12	Здобувач освіти має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальної програми, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення. Виявляє ґрунтовні знання, висловлює власну позицію й переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела інформації, зокрема наочні, уміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання й уміння у практичній діяльності (участь у дискусіях, засіданнях «круглих столів» тощо); може самостійно вирішувати практичні задачі.	маю системні, міцні знання, усвідомлено використовую їх у стандартних та нестандартних ситуаціях, умію самостійно аналізувати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися різними джерелами інформації, приймати рішення; застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання

Техніки формувального оцінювання для надання зворотного зв'язку при вивченні теми:

- письмові та усні коментарі
- Google-тести з коментарями
- метод «Вимірювання температури»
- метод «Сендвіч»: комплімент – рекомендація – комплімент
- метод «Три чернетки» (взаємооцінювання)
- метод «2 зірки і побажання» (взаємооцінювання)
- метод «Конференція 1 на 1»
- спостереження
- опитувальники-блискавки
- самооцінювання (дати дитині критерії, ключ, модельну відповідь)

СЛОВЕСНЕ ОЦІНЮВАННЯ

1. Якщо здобувач освіти відповів правильно:
підкреслюємо, що саме у відповіді було найбільш вдалим: «вичерпно описано», «зв'язно, аргументовано викладено...»
2. Якщо здобувач освіти відповів з помилками:
  - спочатку вказуємо, що сказано учнем правильно
  - потім вказуємо, де були неточності, використовуючи такі вислови:
    - «тут ... було не зовсім точно», «уточни», «спробуй ще раз», «згадай», «як це можна сказати по-іншому», «ти так вважаєш, а як думають інші»
  - ставимо уточнювальні питання:
    - «Як?», «Яким способом?»
  - не поспішаємо підказувати, даємо учневі час подумати
  - пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: кажемо, яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути про ...
3. Якщо здобувач освіти відповів неправильно:
  - кажемо «ти був на правильному шляху, коли...», «ти міркував у правильному напрямку, коли», «ти так вважаєш, а як думають інші»
  - пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути...

Інструменти формувального оцінювання, що можуть використовуватися при вивченні теми:

Рівень освітньої діяльності		Конкретизований очікувальний результат (Характеристика навчальної діяльності)	Самооцінка учня (Характеристика результатів навчання)
Тема 5. «Світ інформації та мас-медіа.»			
Початковий	1	Здобувач освіти розрізняє об'єкти вивчення. На рівні «так-ні» усно відтворює кілька термінів (свобода слова, інформація, мас-медіа (медіа), медіатекст, суспільне мовлення, пропаганда, реклама, соціальні мережі, фейк, реклама, маніпуляція, джерела інформації, факт, судження, «мова ворожнечі»), вибирає правильний варіант відповіді із двох запропонованих	я знаю, яку тему вивчають та можу відтворити елементарну частину навчального матеріалу
	2	Здобувач освіти відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення. Одним простим реченням передає зміст частини теми (знає можливості Інтернету та усвідомлює небезпеки, пов'язані з його використанням), знаходить відповідь на закрите запитання в тексті підручника.	можу відтворити незначну частину навчального матеріалу, маю чіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Здобувач освіти відтворює частину навчального матеріалу з допомогою вчителя дає елементарні відповіді (характеризує функції медіа).	відтворюю частину навчального матеріалу, з допомогою вчителя виконую прості завдання
Середній	4	Здобувач освіти з допомогою вчителя репродуктивно відтворює частину навчального матеріалу теми одним-двома простими реченнями (характеризує функції медіа в демократичній державі та наводить приклади їхнього впливу на прийняття рішень; пояснює як медіа впливають на формування громадської думки; описує ознаки замовних матеріалів в медіа), формулює визначення соціального (економічного, політичного) поняття.	я можу за зразком виконати завдання: відтворити частину історичного матеріалу, дати визначення деяким історичним поняттям з теми, озвучити 1-2 основні дати з теми та показати на карті 1-2 історико-географічні об'єкти
	5	Здобувач освіти може відтворити основний навчальний матеріал (характеризує функції медіа в демократичній державі та наводить приклади їхнього впливу на прийняття рішень; пояснює як медіа впливають на формування громадської думки; описує ознаки замовних матеріалів в медіа; здатний пояснити базові стандарти подання інформації в медіа; знає можливості Інтернету та усвідомлює небезпеки, пов'язані з його використанням, яким чином перевірити достовірність джерел інформації), здатний з помилками й неточностями дати визначення понять (свобода слова, інформація, мас-медіа(медіа), медіатекст, суспільне мовлення, пропаганда, реклама, соціальні мережі, фейк, реклама, маніпуляція, джерела інформації, факт, судження, «мова ворожнечі»), сформулювати суть соціального (економічного, політичного) поняття	можу за зразком відтворити основний матеріал, з помилками та неточностями дати визначення історичним поняттям та використовувати карту як джерело інформації згідно теми.
	6	Здобувач освіти виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його (її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком. Здобувач освіти у цілому відтворює частину навчального матеріалу теми (характеризує функції медіа в демократичній державі та наводить приклади їхнього впливу на прийняття рішень; пояснює як медіа впливають на формування громадської думки; описує ознаки замовних матеріалів в медіа; здатний пояснити базові стандарти подання інформації в медіа; знає можливості Інтернету та усвідомлює небезпеки, пов'язані з	знаю і розумію основні положення навчального матеріалу, вмію застосовувати знання при виконанні завдань за зразком

		його використання, яким чином перевірити достовірність джерел інформації; характеризує особливості дотримання авторського права), аналізує прості життєві ситуації (окреслює власні життєві пріоритети), розв'язує тестові завдання першого рівня; може користуватися за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка) окремими положеннями нормативних актів	
Достатній	7	Здобувач освіти правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти з теми, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок (описує відмінність між фактом і судженням; описує ознаки «мови ворожнечі» і здатний її розпізнати; володіє базовими технологіями критичного аналізу медіатекстів; володіє базовими технологіями запобігання впливу маніпулятивних та пропагандистських медіаповідомлень).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: я правильно відтворюю навчальний матеріал, вмію наводити окремі власні приклади, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання
	8	Здобувач освіти застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між соціальними (політичними, економічними) явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність (вільно оперує основними поняттями; використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; демонструє здатність самостійно підбирати необхідну інформацію до уроку; формулює і висловлює власну думку щодо відмінності між фактом і судженням; описує ознаки «мови ворожнечі» і здатний її розпізнати; володіє базовими технологіями критичного аналізу медіатекстів; володіє базовими технологіями запобігання впливу маніпулятивних та пропагандистських медіаповідомлень; здатний усвідомити різницю між реальною подією та її відображенням у медіатексті, простежити переваги і ризики під час користування соціальними мережами.) Відповідь логічна, хоча і має неточності	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: застосовую вивчений матеріал в стандартних та нестандартних ситуаціях, намагаюся аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, роблю висновки, планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності)
	9	Здобувач освіти добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у ході дискусії (діалогу), уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією (вільно оперує основними поняттями; використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; демонструє здатність самостійно підбирати необхідну інформацію до уроку; формулює і висловлює власну думку щодо відмінності між фактом і судженням; описує ознаки «мови ворожнечі» і здатний її розпізнати; володіє базовими технологіями критичного аналізу медіатекстів; володіє базовими технологіями запобігання впливу маніпулятивних та пропагандистських медіаповідомлень; здатний усвідомити різницю між реальною подією та її відображенням у медіатексті, простежити переваги і ризики під час користування соціальними мережами; надає підтвердження переваг, недоліків і обмежень джерел інформації).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: добре володію вивченим матеріалом. умію аналізувати й систематизувати інформацію, використовую докази із самостійною і правильною аргументацією; використовую інформацію з кількох джерел; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; порівнюю інформацію з кількох джерел; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); можу аналізувати та порівнювати об'єкти вивчення; визначаю окремі труднощі, що виникають у процесі власної навчально

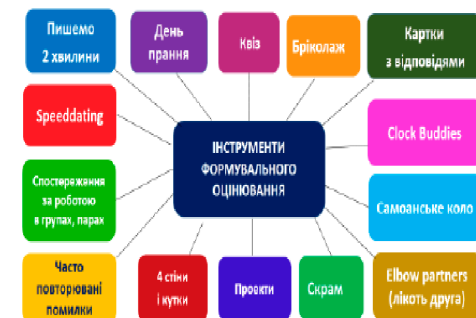
			пізнавальної діяльності й можливі шляхи їх подолання
Високий	10	Здобувач освіти має повні, глибокі знання за вивченою темою (підтримує ідею свободи інформації в сучасному світі; усвідомлює критичний підхід до медіатекстів), здатний(а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення. Висновок лише частково відповідає тезі або лише частково пов'язаний з аргументами та прикладами.	маю повні глибокі знання, використовую їх у практичній діяльності, роблю висновки, узагальнення; планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю запитання на з'ясування причинно-наслідкових зв'язків; використовую інформацію з різних джерел; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; висловлюю й логічно обґрунтовую власну думку, наводить приклади на її підтвердження
	11	Здобувач освіти має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми (вільно оперує основними поняттями; використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; демонструє здатність самостійно підбирати необхідну інформацію до уроку; формулює і висловлює власну думку щодо підтримки ідеї свободи інформації в сучасному світі; усвідомлює критичний підхід до медіатекстів; визнає свободу слова – фундаментальну цінність демократичного суспільства; не вживає «мову ворожнечі».	маю гнучкі знання, аргументовано використовую їх у різних ситуаціях, знаходжу та аналізую інформацію, вмію розв'язувати проблеми; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; аналізую й порівнюю інформацію з різних джерел; критично оцінюю надійність джерела й достовірність інформації; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; творчо презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуюю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання

	12	Здобувач освіти має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальної програми, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення. Виявляє ґрунтовні знання, висловлює власну позицію й переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела інформації, зокрема наочні, уміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання й уміння у практичній діяльності (участь у дискусіях, засіданнях «круглих столів» тощо); може самостійно вирішувати практичні задачі.	маю системні, міцні знання, усвідомлено використовую їх у стандартних та нестандартних ситуаціях, умію самостійно аналізувати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися різними джерелами інформації, приймати рішення; застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуюю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
Техніки формувального оцінювання для надання зворотного зв'язку при вивченні теми: • письмові та усні коментарі • Google-тести з коментарями • метод «Вимірювання температури» • метод «Сендвіч»: комплімент – рекомендація – комплімент • метод «Три чернетки» (взаємооцінювання) • метод «2 зірки і побажання» (взаємооцінювання) • метод «Конференція 1 на 1» • спостереження • опитувальники-блискавки • самооцінювання (дати дитині критерії, ключ, модельну відповідь)			

СЛОВЕСНЕ ОЦІНЮВАННЯ

1. Якщо здобувач освіти відповів правильно:
підкреслюємо, що саме у відповіді було найбільш вдалим: «вичерпно описано», «зв'язно, аргументовано викладено...»
2. Якщо здобувач освіти відповів з помилками:
  - спочатку вказуємо, що сказано учнем правильно
  - потім вказуємо, де були неточності, використовуючи такі вислови:
    - «тут ... було не зовсім точно», «уточни», «спробуй ще раз», «згадай», «як це можна сказати по-іншому», «ти так вважаєш, а як думають інші»
  - ставимо уточнювальні питання:
    - «Як?», «Яким способом?»
  - не поспішаємо підказувати, даємо учневі час подумати
  - пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: кажемо, яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути про ...
3. Якщо здобувач освіти відповів неправильно:
  - кажемо «ти був на правильному шляху, коли...», «ти міркував у правильному напрямку, коли», «ти так вважаєш, а як думають інші»
  - пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути...

Інструменти формульовального оцінювання, що можуть використовуватися при вивченні теми:

Рівень освітньої діяльності		Конкретизований очікувальний результат (Характеристика навчальної діяльності)	Самооцінка учня (Характеристика результатів навчання)
Тема 6. «Взаємодія громадян і держави в досягненні суспільного добробуту.»			
Початковий	1	Здобувач освіти розрізняє об'єкти вивчення. На рівні «так-ні» усно відтворює кілька термінів (економіка як сфера життя, домогосподарство, підприємницька діяльність, сталий розвиток, соціальна держава, ринкова економіка, конкуренція, бюджет, податки, прибуток, зарплата, професія, лобізм, корупція), вибирає правильний варіант відповіді із двох запропонованих	я знаю, яку тему вивчають та можу відтворити елементарну частину навчального матеріалу
	2	Здобувач освіти відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення. Одним простим реченням передає зміст частини теми (розуміє функції підприємців, домогосподарств і держави в ринковій економіці), знаходить відповідь на закрите запитання в тексті підручника.	можу відтворити незначну частину навчального матеріалу, маю чіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Здобувач освіти відтворює частину навчального матеріалу з допомогою вчителя дає елементарні відповіді (відмінності між потребами, бажаннями і можливостями людини).	відтворюю частину навчального матеріалу, з допомогою вчителя виконую прості завдання
Середній	4	Здобувач освіти з допомогою вчителя репродуктивно відтворює частину навчального матеріалу теми одним-двома простими реченнями (розуміє функції підприємців, домогосподарств і держави в ринковій економіці, роль грошей в ринковому кругообігу, основні засади економічних відносин «держава – підприємець» та «держава – людина», відмінності між потребами, бажаннями і можливостями людини, необхідність та межі державного втручання в економіку, причини корупції), формулює визначення соціального (економічного, політичного) поняття.	я можу за зразком виконати завдання: відтворити частину історичного матеріалу, дати визначення деяким історичним поняттям з теми, озвучити 1-2 основні дати з теми та показати на карті 1-2 історико-географічні об'єкти
	5	Здобувач освіти може відтворити основний навчальний матеріал (розуміє функції підприємців, домогосподарств і держави в ринковій економіці, роль грошей в ринковому кругообігу, основні засади економічних відносин «держава – підприємець» та «держава – людина», відмінності між потребами, бажаннями і можливостями людини, необхідність та межі державного втручання в економіку, причини корупції; називає учасників різних ринків: покупців і продавців, принципи та механізми ринкової економіки; пояснює ознаки економічної безпеки окремої людини, громади, країни), здатний з помилками й неточностями дати визначення понять (економіка як сфера життя, домогосподарство, підприємницька діяльність, сталий розвиток, соціальна держава, ринкова економіка, конкуренція, бюджет, податки, прибуток, зарплата, професія, лобізм, корупція), сформулювати суть соціального (економічного, політичного) поняття	можу за зразком відтворити основний матеріал, з помилками та неточностями дати визначення історичним поняттям та використовувати карту як джерело інформації згідно теми.
	6	Здобувач освіти виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його (її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком. Здобувач освіти у цілому відтворює частину навчального матеріалу теми (розуміє функції підприємців, домогосподарств і держави в ринковій	знаю і розумію основні положення навчального матеріалу, вмію застосовувати знання при виконанні завдань за зразком

		економіці, роль грошей в ринковому кругообігу, основні засади економічних відносин «держава – підприємець» та «держава – людина», відмінності між потребами, бажаннями і можливостями людини, необхідність та межі державного втручання в економіку, причини корупції; називає учасників різних ринків: покупців і продавців, принципи та механізми ринкової економіки; пояснює ознаки економічної безпеки окремої людини, громади, країни; встановлює зв'язок між сплатою податків та видатками державного та місцевих бюджетів на оборону, правоохоронну діяльність, освіту, медицину, культуру; нає загальні права та обов'язки платників податків), аналізує прості життєві ситуації (окреслює власні життєві пріоритети), розв'язує тестові завдання першого рівня; може користуватися за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка) окремими положеннями нормативних актів	
Достатній	7	Здобувач освіти правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти з теми, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок (формує навички прийняття рішення з питань сімейного бюджету; вміє скласти власне резюме, господарювати на основі принципів сталого розвитку; оцінює вимоги роботодавців щодо найманих працівників за оголошеннями; розпізнає вияви корупції та застосовує механізми їхньої протидії.).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: я правильно відтворюю навчальний матеріал, вмію наводити окремі власні приклади, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання
	8	Здобувач освіти застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між соціальними (політичними, економічними) явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність (вільно оперує основними поняттями; використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; демонструє здатність самостійно підбирати необхідну інформацію до уроку; формулює і висловлює власну думку щодо навичок прийняття рішення з питань сімейного бюджету; вміє скласти власне резюме, господарювати на основі принципів сталого розвитку; оцінює вимоги роботодавців щодо найманих працівників за оголошеннями; розпізнає вияви корупції та застосовує механізми їхньої протидії; визначає інтереси економічних суб'єктів (підприємців, домогосподарств, держави) в різних ситуаціях, способи реалізації власних економічних інтересів у межах законодавства та прав інших осіб, економічний та юридичний зміст відносин власності, переваги та обмеження організації економіки на ринкових засадах, потребу власної родини в державній соціальній допомозі). Відповідь логічна, хоча і має неточності	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: застосовую вивчений матеріал в стандартних та нестандартних ситуаціях, намагаюся аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, роблю висновки, планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності)
	9	Здобувач освіти добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у ході дискусії (діалогу), уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією (вільно оперує основними поняттями; використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; демонструє здатність самостійно підбирати необхідну інформацію до уроку; формулює і висловлює власну думку щодо навичок прийняття	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: добре володію вивченим матеріалом. умію аналізувати й систематизувати інформацію, використовую докази із самостійною і правильною аргументацією; використовую

		рішення з питань сімейного бюджету; вміє скласти власне резюме, господарювати на основі принципів сталого розвитку; оцінює вимоги роботодавців щодо найманих працівників за оголошеннями; розпізнає вияви корупції та застосовує механізми їхньої протидії; визначає інтереси економічних суб'єктів (підприємців, домогосподарств, держави) в різних ситуаціях, способи реалізації власних економічних інтересів у межах законодавства та прав інших осіб, економічний та юридичний зміст відносин власності, переваги та обмеження організації економіки на ринкових засадах, потребу власної родини в державній соціальній допомозі; аналізує чинники попиту і пропозиції на ринках ресурсів і товарних ринках та їх вплив на ринкову ціну; способи впливу на органи місцевого самоврядування щодо змін у видатках місцевих бюджетів).	інформацію з кількох джерел; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; порівнюю інформацію з кількох джерел; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); можу аналізувати та порівнювати об'єкти вивчення; визначаю окремі труднощі, що виникають у процесі власної навчально пізнавальної діяльності й можливі шляхи їх подолання
Високий	10	Здобувач освіти має повні, глибокі знання за вивченою темою (підтримує ідею сталого розвитку; поважає економічні інтереси інших суб'єктів економічних відносин; свідомо ставиться до сплати податків; нетерпимо ставиться до проявів корупції), здатний(а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення. Висновок лише частково відповідає тезі або лише частково пов'язаний з аргументами та прикладами.	маю повні глибокі знання, використовую їх у практичній діяльності, роблю висновки, узагальнення; планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю запитання на з'ясування причинно-наслідкових зв'язків; використовую інформацію з різних джерел; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; висловлюю й логічно обґрунтовую власну думку, наводить приклади на її підтвердження
	11	Здобувач освіти має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми (вільно оперує основними поняттями; використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; демонструє здатність самостійно підбирати необхідну інформацію до уроку підтримує ідею сталого розвитку; поважає економічні інтереси інших суб'єктів економічних відносин; свідомо ставиться до сплати податків; нетерпимо ставиться до проявів корупції; усвідомлює цінність підприємництва для розвитку економіки; місце власного домогосподарства в економічних процесах та власні економічні інтереси; необхідність навчання впродовж життя; зважену самооцінку власних здібностей та талантів як запоруку успішної професійної діяльності.	маю гнучкі знання, аргументовано використовую їх у різних ситуаціях, знаходжу та аналізую інформацію, вмію розв'язувати проблеми; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; аналізую й порівнюю інформацію з різних джерел; критично оцінюю надійність джерела й достовірність інформації; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; творчо презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуюю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до

			інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
	12	Здобувач освіти має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальної програми, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення. Виявляє ґрунтовні знання, висловлює власну позицію й переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела інформації, зокрема наочні, уміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання й уміння у практичній діяльності (участь у дискусіях, засіданнях «круглих столів» тощо); може самостійно вирішувати практичні задачі.	маю системні, міцні знання, усвідомлено використовую їх у стандартних та нестандартних ситуаціях, умію самостійно аналізувати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися різними джерелами інформації, приймати рішення; застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання

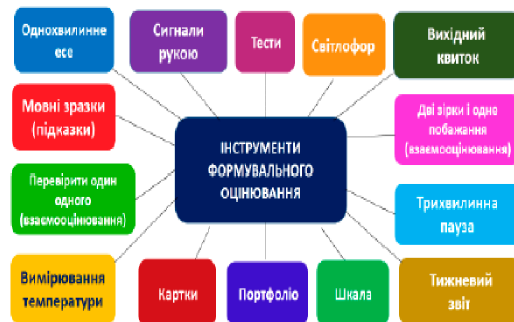
Техніки формувального оцінювання для надання зворотного зв'язку при вивченні теми:

- письмові та усні коментарі
- Google-тести з коментарями
- метод «Вимірювання температури»
- метод «Сендвіч»: комплімент – рекомендація – комплімент
- метод «Три чернетки» (взаємооцінювання)
- метод «2 зірки і побажання» (взаємооцінювання)
- метод «Конференція 1 на 1»
- спостереження
- опитувальники-блискавки
- самооцінювання (дати дитині критерії, ключ, модельну відповідь)

СЛОВЕСНЕ ОЦІНЮВАННЯ

1. Якщо здобувач освіти відповів правильно:
підкреслюємо, що саме у відповіді було найбільш вдалим: «вичерпно описано», «зв'язно, аргументовано викладено...»
2. Якщо здобувач освіти відповів з помилками:
  - спочатку вказуємо, що сказано учнем правильно
  - потім вказуємо, де були неточності, використовуючи такі вислови:
    - «тут ... було не зовсім точно», «уточни», «спробуй ще раз», «згадай», «як це можна сказати по-іншому», «ти так вважаєш, а як думають інші»
  - ставимо уточнювальні питання:
    - «Як?», «Яким способом?»
  - не поспішаємо підказувати, даємо учневі час подумати
  - пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: кажемо, яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути про ...
3. Якщо здобувач освіти відповів неправильно:
  - кажемо «ти був на правильному шляху, коли...», «ти міркував у правильному напрямку, коли», «ти так вважаєш, а як думають інші»
  - пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути...

Інструменти формувального оцінювання, що можуть використовуватися при вивченні теми:

Рівень освітньої діяльності		Конкретизований очікувальний результат (Характеристика навчальної діяльності)	Самооцінка учня (Характеристика результатів навчання)
Тема 7. «Україна, Європа, світ.»			
Початковий	1	Здобувач освіти розрізняє об'єкти вивчення. На рівні «так-ні» усно відтворює кілька термінів (інтеграція, глобалізація, міграція; Європейський Союз, Європейська політика сусідства, Східне партнерство, міжнародне право, європейське та світове співтовариство, система безпеки і співробітництва в Європі), вибирає правильний варіант відповіді із двох запропонованих	я знаю, яку тему вивчають та можу відтворити елементарну частину навчального матеріалу
	2	Здобувач освіти відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення. Одним простим реченням передає зміст частини теми (називає міжнародні організації), знаходить відповідь на закрите запитання в тексті підручника.	можу відтворити незначну частину навчального матеріалу, маю чіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Здобувач освіти відтворює частину навчального матеріалу з допомогою вчителя дає елементарні відповіді (масштаби впливу глобалізації на економіку, культуру, довкілля, людину).	відтворюю частину навчального матеріалу, з допомогою вчителя виконую прості завдання
Середній	4	Здобувач освіти з допомогою вчителя репродуктивно відтворює частину навчального матеріалу теми одним-двома простими реченнями (називає міжнародні організації; масштаби впливу глобалізації на економіку, культуру, довкілля, людину), формулює визначення соціального (економічного, політичного) поняття.	я можу за зразком виконати завдання: відтворити частину історичного матеріалу, дати визначення деяким історичним поняттям з теми, озвучити 1-2 основні дати з теми та показати на карті 1-2 історико-географічні об'єкти
	5	Здобувач освіти може відтворити основний навчальний матеріал (знає про масштаби впливу глобалізації на економіку, культуру, довкілля, людину; умови вступу України до Європейського Союзу; знає та розуміє причини та наслідки міграційних процесів в Україні та світі), здатний з помилками й неточностями дати визначення понять (інтеграція, глобалізація, міграція; Європейський Союз, Європейська політика сусідства, Східне партнерство, міжнародне право, європейське та світове співтовариство, система безпеки і співробітництва в Європі), сформулювати суть соціального (економічного, політичного) поняття	можу за зразком відтворити основний матеріал, з помилками та неточностями дати визначення історичним поняттям та використовувати карту як джерело інформації згідно теми.
	6	Здобувач освіти виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його (її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком. Здобувач освіти у цілому відтворює частину навчального матеріалу теми (знає про масштаби впливу глобалізації на економіку, культуру, довкілля, людину; умови вступу України до Європейського Союзу; знає та розуміє причини та наслідки міграційних процесів в Україні та світі; називає міжнародні організації, членом / учасником яких є Україна; основні аспекти Європейської політики сусідства; може аргументовано обговорювати витоки і процес європейської інтеграції), аналізує прості життєві ситуації (окреслює власні життєві пріоритети), розв'язує тестові	знаю і розумію основні положення навчального матеріалу, вмію застосовувати знання при виконанні завдань за зразком

		завдання першого рівня; може користуватися за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка) окремими положеннями нормативних актів	
Достатній	7	Здобувач освіти правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти з теми, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок (визначає основні функції міжнародних організацій; характеризує політику регіонального співробітництва України та систем безпеки).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: я правильно відтворюю навчальний матеріал, вмію наводити окремі власні приклади, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання
	8	Здобувач освіти застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між соціальними (політичними, економічними) явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність (вільно оперує основними поняттями; використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; демонструє здатність самостійно підбирати необхідну інформацію до уроку; формулює і висловлює власну думку щодо визначення основних функцій міжнародних організацій; характеризує політику регіонального співробітництва України та систем безпеки; пояснює взаємозв'язок між нормами міжнародного права і національним законодавством; описує цілі ООН та компетенцію її органів (Генеральна Асамблея, Рада Безпеки, Генеральний секретар тощо)). Відповідь логічна, хоча і має неточності	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: застосовую вивчений матеріал в стандартних та нестандартних ситуаціях, намагаюся аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, роблю висновки, планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності)
	9	Здобувач освіти добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у ході дискусії (діалогу), уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією (вільно оперує основними поняттями; використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; демонструє здатність самостійно підбирати необхідну інформацію до уроку; формулює і висловлює власну думку щодо визначення основних функцій міжнародних організацій; характеризує політику регіонального співробітництва України та систем безпеки; пояснює взаємозв'язок між нормами міжнародного права і національним законодавством; описує цілі ООН та компетенцію її органів (Генеральна Асамблея, Рада Безпеки, Генеральний секретар тощо); добирає з різних джерел додаткову інформацію щодо особливостей функціонування ЄС та її інституцій; аналізує принципи міжнародних відносин).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: добре володію вивченим матеріалом. умію аналізувати й систематизувати інформацію, використовую докази із самостійною і правильною аргументацією; використовую інформацію з кількох джерел; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; порівнюю інформацію з кількох джерел; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); можу аналізувати та порівнювати об'єкти вивчення; визначаю окремі труднощі, що виникають у процесі власної навчальної пізнавальної діяльності й можливі шляхи їх подолання
Високий	10	Здобувач освіти має повні, глибокі знання за вивченою темою (визнає важливість європейського вектору розвитку України; усвідомлює взаємозалежність життя місцевої громади, України, Європи та світу; роль та значення міжнародних організацій для регіону і світу та України), здатний(а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки,	маю повні глибокі знання, використовую їх у практичній діяльності, роблю висновки, узагальнення; планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом;

		узагальнення. Висновок лише частково відповідає тезі або лише частково пов'язаний з аргументами та прикладами.	ставлю запитання на з'ясування причинно-наслідкових зв'язків; використовую інформацію з різних джерел; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; висловлюю й логічно обґрунтовую власну думку, наводить приклади на її підтвердження
	11	Здобувач освіти має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми (вільно оперує основними поняттями; використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; демонструє здатність самостійно підбирати необхідну інформацію до уроку підтримує ідею сталого розвитку; визнає важливість європейського вектору розвитку України; усвідомлює взаємозалежність життя місцевої громади, України, Європи та світу; роль та значення міжнародних організацій для регіону і світу та України; необхідність навчання впродовж життя; зважену самооцінку власних здібностей та талантів як запоруку успішної професійної діяльності.	маю гнучкі знання, аргументовано використовую їх у різних ситуаціях, знаходжу та аналізую інформацію, вмію розв'язувати проблеми; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; аналізую й порівнюю інформацію з різних джерел; критично оцінюю надійність джерела й достовірність інформації; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; творчо презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
	12	Здобувач освіти має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальної програми, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення. Виявляє ґрунтовні знання, висловлює власну позицію й переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела інформації, зокрема наочні, уміє	маю системні, міцні знання, усвідомлено використовую їх у стандартних та нестандартних ситуаціях, умію самостійно аналізувати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися різними джерелами інформації, приймати рішення; застосовую знання, що

		узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання й уміння у практичній діяльності (участь у дискусіях, засіданнях «круглих столів» тощо); дискутує щодо перспектив збереження та розширення ЄС, НАТО. може самостійно вирішувати практичні задачі.	охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
Техніки формуального оцінювання для надання зворотного зв'язку при вивченні теми: • письмові та усні коментарі • Google-тести з коментарями • метод «Вимірювання температури» • метод «Сендвіч»: комплімент – рекомендація – комплімент • метод «Три чернетки» (взаємооцінювання) • метод «2 зірки і побажання» (взаємооцінювання) • метод «Конференція 1 на 1» • спостереження • опитувальники-блискавки • самооцінювання (дати дитині критерії, ключ, модельну відповідь) СЛОВЕСНЕ ОЦІНЮВАННЯ 1. <u>Якщо здобувач освіти відповів правильно:</u> підкреслюємо, що саме у відповіді було найбільш вдалим: «вичерпно описано», «зв'язно, аргументовано викладено...» 2. <u>Якщо здобувач освіти відповів з помилками:</u> • спочатку вказуємо, що сказано учнем правильно • потім вказуємо, де були неточності, використовуючи такі вислови: • «тут ... було не зовсім точно», «уточни», «спробуй ще раз», «згадай», «як це можна сказати по-іншому», «ти так вважаєш, а як думають інші» • ставимо уточнювальні питання: • «Як?», «Яким способом?» • не поспішаємо підказувати, даємо учневі час подумати • пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: кажемо, яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути про ... 3. <u>Якщо здобувач освіти відповів неправильно:</u> • кажемо «ти був на правильному шляху, коли...», «ти міркував у правильному напрямку, коли», «ти так вважаєш, а як думають інші»			

• пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути...
Інструменти формуального оцінювання, що можуть використовуватися при вивченні теми:

